

Sygn. akt IV Ka 369/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 lutego 2014 roku

Sąd Okręgowy w Krakowie, Wydział IV Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący: SSO Wojciech Maczuga

Sędziowie: SO Lidia Haj (spr.)

SR (del.) Michał Wójcik

Protokolant: st. prot. Justyna Machulak

po rozpoznaniu w dniu 14 lutego 2014 roku, sprawy

H. C., G. N., J. B., M. N., P. N., M. C.

oskarżonych o przestępstwo z art. 91a ustawy Prawo Budowlane i z art. 160 § 3 kk w zw. z art. 11 § 2 kk

na skutek apelacji wniesionej przez pełnomocnika oskarżycielki subsydiarnej,

od wyroku Sądu Rejonowego w Suchej Beskidzkiej

z dnia 27 października 2011r. sygn. akt II K 39/09,

1. na zasadzie art. 414 § 1 kpk i art. 437 § 2 kpk, art. 439 § 1 pkt 8 kpk, uchyla pkt I zaskarżonego wyroku i postępowanie karne przeciwko oskarżonym: H. C., G. N., J. B., M. N., P. N. i M. C. o to, że będąc współwłaścicielami części budynku położonego w M. na działce (...), którego druga część położona jest na działce (...) należącej do pokrzywdzonej i będąc odpowiedzialni na podstawie kodeksu cywilnego oraz ustawy Prawo budowlane za utrzymanie budynku w odpowiednim stanie technicznym nie dopełnili tego obowiązku, to jest o czyn z art. 91a ustawy Prawo Budowlane, umarza i kosztami procesu należnymi Skarbowi Państwa za obie instancje w tym zakresie obciąża oskarżycielkę subsydiarną D. M.;

2. zasądza od oskarżycielki subsydiarnej D. M. na rzecz oskarżonych H. C., G. N., J. B., M. N., P. N., M. C. kwoty po 588 (pięset osiemdziesiąt osiem) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa adwokackiego oskarżonych przed Sądem II Instancji.

SSO Lidia Haj SSO Wojciech Maczuga SSR Michał Wójcik

Sygn. akt IV Ka 369/13

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie Wydział IV Karny Odwoławczy z dnia 14 lutego 2014 r.

H. C., G. N., J. B., M. N., P. N. i M. C. oskarżeni zostali o to, że będąc współwłaścicielami części budynku położonego w M. na działce (...), którego druga część położona jest na działce (...) należącej do pokrzywdzonej i będąc odpowiedzialni na podstawie przepisów Kodeksu Cywilnego oraz ustawy Prawo Budowlane za utrzymanie budynku w odpowiednim stanie technicznym nie dopełnili ciążących na nich obowiązków i dopuścili w należącej do nich części budynku do powstania stanu stwarzającego zagrożenie katastrofą budowlaną, w szczególności poprzez zaniechanie bieżącej konserwacji oraz naprawy i zabezpieczenia dachu, co doprowadziło do przegnicia części dachu w następstwie czego

w dachu powstała dziura, która nie została zabezpieczona do lipca 2008, zaniechanie zabezpieczenia i naprawy kanalizacji burzowej co doprowadziło do zniszczenia kanalizacji burzowej, a co z kolei doprowadziło do zawilgocenia ścian budynku, w tym do powstania ubytków w ścianie nośnej stanowiącej oparcie dla dachu, oraz dopuścili do usunięcia belki należącej do konstrukcji dachu i nie wstawienia w to miejsce nowej - czym doprowadzili do powstania stanu zagrożenia dla bezpieczeństwa zdrowia i życia dla D. M., a następnie tego stanu zagrożenia katastrofą budowlaną przez okres co najmniej półtora roku nie usunęli, tj. o czyn z art. 91 a ustawy Prawo budowlane i z art. 160 § 3 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

Sąd Rejonowy w Suchej Beskidzkiej wyrokiem z dnia 27 października 2011 roku, sygn. II K 39/09 orzekł w tym przedmiocie następująco:

I. na zasadzie art. 414 § 1 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k. oskarżonych: H. C., G. N., J. B., M. N., P. N., M. C. uniewinnia od tego, że: będąc współwłaścicielami części budynku położonego w M. na działce (...), którego druga część położona jest na działce (...) należącej do pokrzywdzonej i będąc odpowiedzialni na podstawie Kodeksu Cywilnego oraz ustawy Prawo Budowlane za utrzymanie budynku w odpowiednim stanie technicznym nie dopełnili tego obowiązku;

II. na zas. art. 414 § 1 k.p.k w zw. z 17 § 1 pkt. 9 k.p.k postępowanie karne wobec oskarżonych: H. C., G. N., J. B., M. N., P. N., M. C. w pozostałym zakresie opisanym subsydiarnym aktem oskarżenia o czyn stanowiący występki z art. 160 § 3 k.k. umarza;

III. na zasadzie art. 632 pkt. 1 k.p.k. w zw. z art. 640 kpk w zw. z § 14 ust. 2 pkt. 1 zasądza od oskarżycielki subsydiarnej D. M. na rzecz oskarżonych: H. C., G. N., J. B., M. N., P. N., M. C. tytułem zwrotu kosztów ustanowienia obrońcy łącznie kwotę 648,80zł (sześćset czterdzieści osiem 80/100) złotych.

Apelację od powyższego wyroku wniósł pełnomocnik

oskarżycielki posiłkowej, zaskarżając go w całości i zarzucił:

I. obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na wynik sprawy, w szczególności poprzez naruszenie:

1) art. 424 § 1 i 2 kpk poprzez wewnętrzną sprzeczność uzasadnienia wyroku, polegającą na określeniu szeregu istotnych dla ustalenia odpowiedzialności oskarżonych okoliczności, a następnie całkowite pominięcie tych okoliczności w rozumowaniu sądu oraz brak wyjaśnienia podstawy prawnej zaskarżonego wyroku;

2) art. 410 kpk przez zaniechanie rozważenia wszystkich okoliczności sprawy;

3) art. 201 kpk i 7 kpk przez błędną ocenę dowodu z opinii biegłego jako spójnej i niedopuszczenie nowej opinii, pomimo, że w treści opinii biegły stwierdza, iż stan nieruchomości groził jej niekontrolowanym zawaleniem, a wnioskiem końcowym biegłego, że nie było zagrożenia katastrofą budowlaną oraz sprzeczności wniosków opinii z treścią wydawanych przez uprawnione organy decyzji administracyjnych;

4) zasady swobodnej oceny dowodów przewidzianej w treści art. 7 kpk przez graniczące z dowolnością przyjęcie, że silny wiatr i duże opady śniegu stanowią w górskim terenie M. „nadzwyczajne warunki atmosferyczne”,

5) art. 167 kpk i 366 § 1 kpk przez nieprzesłuchanie świadka A. K., która dysponowała wiedzą o okolicznościach istotnych dla ustalenia odpowiedzialności oskarżonych;

6) art. 167 kpk i 366 § 1 kpk przez zaniechanie przeprowadzenia dowodu z dokumentów zawierających okoliczności istotne dla sprawy znajdujących w aktach Powiatowego Inspektoratu(...)w S. nr (...) (częściowo) i (...) oraz aktach Starostwa Powiatowego w S. Wydział (...) nr (...) z powodu przesłania tych dokumentów do K.;

7) przepisów postępowania, tj. art. 17 § 1 ust. 9 kpk w zw. z art. 55 kpk w zw. z art. 14 § 1 kpk oraz art. 442 § 3 kpk.

II. Ponadto zaskarżonemu orzeczeniu apelujący zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, iż oskarżeni nie dopuścili się czynu polegającego na naruszeniu obowiązku utrzymania obiektu budowlanego w należyтым stanie technicznym, użytkowaniu obiektu budowlanego w sposób niezgodny z przepisami i niezapewnieniu bezpieczeństwa użytkowania obiektu budowlanego, wynikający z całkowitego zaniechania oceny okoliczności obciążających oskarżonych.

W oparciu o powyższe zarzuty, apelujący wniósł o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział IV Karny Odwoławczy po rozpoznaniu apelacji pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej, w wyroku z dnia 13 marca 2012 r. sygn. akt IV Ka 42/12 orzekł o utrzymaniu zaskarżonego wyroku w mocy.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu kasacji wniesionej przez pełnomocnika oskarżycielki subsydiarnej D. M. od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 13 marca 2012 r. sygn. akt IV Ka 41/12 utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Suchej Beskidzkiej z dnia 27 października 2011 r. sygn. akt II K 39/09, uchylił zaskarżony wyrok w części dotyczącej utrzymania w mocy wyroku Sądu Rejonowego w Suchej Beskidzkiej w zakresie rozstrzygnięcia zawartego w pkt I i w tej części przekazał sprawę do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym, w pozostałym zakresie kasację oddalił, uznając ją za oczywiście bezzasadną.

Sąd Odwoławczy zważył co następuje ;

Odnosząc się do poszczególnych zarzutów apelacji pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej stwierdzić należy, że trafnie skarżący zarzucił sądowi I instancji, iż wskazując w ustaleniach stanu faktycznego okoliczności świadczące o tym, że oskarżeni nie dbali o należyty stan techniczny i estetyczny budynku położonego na działce nr (...) w M. którego byli współwłaścicielami, nie wyjaśnił ich znaczenia dla kwestii odpowiedzialności karnej oskarżonych w ramach postawionego im zarzutu i oceny prawnej ustalonego w sprawie stanu faktycznego.

Istotnie, na co zwraca uwagę apelujący, sąd I instancji ustalił, że przeprowadzona w dniu 27 grudnia 2007 r. kontrola przedmiotowego budynku przez (...) ujawniła, że budynek na działce należącej do oskarżonych jest zrujnowany, jego stan techniczny grozi katastrofą budowlaną i nadaje się do natychmiastowej rozbiórki. Ustalił też sąd a quo, że po przedmiotowej kontroli, w dniu 25 lutego 2008 r. (...) wydał decyzję nakazującą oskarżonym, w terminie do dnia 30 kwietnia 2008 roku doprowadzenie ich nieruchomości do odpowiedniego stanu technicznego i estetycznego, wobec stwierdzenia ww stanu ich nieruchomości. Ustalił też sąd a quo, że w dniu 10 lipca 2008 r. (...) w S. wystosował do oskarżonych, jako współwłaścicieli budynku na działce nr (...), pisemne upomnienie wzywające ich do wykonania obowiązku nałożonego decyzją z dnia 25 lutego 2008 r. z uprzedzeniem, że w razie niewykonania tego obowiązku do dnia 31.08.2008 r., zostanie wszczęte przeciwko nim postępowanie egzekucyjne. Sąd Rejonowy ustalił, iż oskarżeni nie wykonali tego obowiązku, za co w dniu 27.10.2008 r. (...) w S. nałożył na nich grzywnę w kwocie 1000 zł w celu przymuszenia ich do wykonania tego obowiązku.

Nadto Sąd Rejonowy ustalił, że przeprowadzone przez (...) w dniu 9 lutego 2009 r. oględziny budynku na działce (...), doprowadziły do ustalenia tylko częściowego wywiązania się przez oskarżonych z nałożonego na nich obowiązku, poprzez częściową tylko reparację budynku, a to przez wzmocnienie murłaty, zabicie otworów drzwiowych płytą pilśniową, podstemplowanie stropu, zabezpieczenie otworu w dachu poprzez położenie blachy między dachówką. W trakcie tych oględzin stwierdzono jednak dalsze pogorszenie stanu estetycznego budynku (przemrożenie i rozsypywanie się ścian budynku, brak rynien i rur spustowych). Sąd ustalił, że w związku z niewykonaniem przez oskarżonych ww decyzji i postanowienia, pokrzywdzona w dniu 15.04.2009 r. złożyła do (...) w S. wniosek o wykonanie zastępcze na koszt osób zobowiązanych decyzji (...) w S. z dnia 25.02.2008 roku.

Jak trafnie zarzuca skarżący, sąd I instancji zaniechał jednak wyjaśnienia znaczenia tych okoliczności, mających wydzźwięk obciążający dla oceny kwestii odpowiedzialności karnej oskarżonych w ramach postawionego im zarzutu. Okoliczności te oczywiście mogły mieć wpływ na treść zaskarżonego wyroku, gdyż bez wątpienia dotyczą faktów relewantnych w świetle postawionego oskarżonym w akcie oskarżenia zarzutu, wskazując na niewywiązywanie się

przez oskarżonych z obowiązku dbałości o należyty stan techniczny i estetyczny stanowiącego ich współwłasność budynku. Nie ulega wątpliwości, że sąd a quo miał obowiązek, którego zaniedbał, wypowiedzenia się, dlaczego pomimo takiej postaci ustaleń faktycznych, uznał że nie można przypisać oskarżonym realizacji znamiona art. 91 a ustawy Prawo budowlane. Sąd Rejonowy błędnie nie dokonał oceny tak ustalonych faktów przez pryzmat przepisów art. 91a, 61 ustawy Prawo budowlane.

Jeżeli chodzi o kwestionowanie przez apelującego oceny przez sąd a quo opinii biegłego A. B., to kontrola odwoławcza ujawniła, że opinia ta nie jest ani jasna ani pełna, w kwestii dotyczącej problemu czy stosowana przez oskarżonych praktyka nie wykonywania żadnych nawet bieżących remontów czy bieżących prac konserwatorskich w stanowiącej ich współwłasność nieruchomości i doprowadzenie tą drogą do niewątpliwie złego stanu technicznego i estetycznego ich budynku, aż do stopnia wymagającego natychmiastowej rozbiórki, gdyż w tym względzie biegły nie wypowiedział się czy stan budynku należący do oskarżonych spełniał standardy techniczne i estetyczne wymagane od właściciela tego rodzaju budynku przez przepisy ustawy Prawo budowlane. Sąd Rejonowy nie dokonał oceny tej kwestii w kontekście uregulowań przepisów prawa budowlanego. Z treści uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, że sąd a quo odnotował w uwzględnieniu stosownego wywodu opinii biegłego A. B., iż jakkolwiek stan techniczny budynku należący do oskarżonych był niezadowalający, to nie był zagrożeniem dla życia i zdrowia ludzi ani otoczenia, w tym dla części budynku należącego do D. M.. Sąd Rejonowy nie ocenił jednak czy takie postępowanie oskarżonych ze stanowiących ich własność budynkiem, chociaż nie doprowadziło do stanu bezpośredniego zagrożenia dla życia, zdrowia i mienia innych osób, jest do pogodzenia z obowiązkami jakie wynikają dla właściciela, w zakresie dbałości o stan techniczny i estetyczny budynku, z przepisów ustawy Prawo budowlane, treść których sąd I instancji odnotował i zacytował w uzasadnieniu wyroku, tj. art.61, 5 ust.2.

Jeżeli chodzi o dowód z zeznań świadka A. K., to została ona jako pracownik (...), uczestniczący w dniu 27 grudnia 2007 roku, w oględzinach m.in. objętej zarzutem nieruchomości, przesłuchana w postępowaniu przygotowawczym na okoliczność poczynionych wtedy ustaleń co do stanu technicznego budynku należącego do oskarżonych i budynku należącego do D. M..

Jak wynika z przebiegu postępowania, to pełnomocnik oskarżycielki posiłkowej nie wnioskował o jej przesłuchanie na rozprawie. Jak wynika z przebiegu rozprawy, sąd a quo nie przesłuchał na rozprawie świadka A. K.. Żaden z protokołów rozpraw przed sądem I instancji nie zawiera też adnotacji o odczytaniu na rozprawie jej zeznań. Brak w protokołach rozpraw adnotacji o wprowadzeniu dowodu z zeznań tego świadka do materiału dowodowego z zachowaniem stosownego ku temu trybu tj. dopuszczenia dowodu na wniosek strony lub z urzędu ze wskazaniem na jaką okoliczność dowód będzie przeprowadzony, przesłuchania na rozprawie lub odczytania zeznań świadka np. na podstawie art.391§1 kpk lub art.392 kpk .

Z treści uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, że sąd a quo stwierdził, iż ustalając stan faktyczny posiłkował się zeznaniami m.in. świadka A. K., które były logiczne i konsekwentne świadek relacjonowała wszystko co było jej wiadome w sprawie. Z treści uzasadnienia wyroku wynika także, że sąd w całości wykorzystał jej zeznania podczas ustalania stanu faktycznego, po czym Sąd Rejonowy odnotował, że odstąpił od przesłuchania świadka A. K., gdyż informacje przekazane przez świadka dotyczyły informacji, które sąd mógł uzyskać zapoznając się z dokumentacją (...) zgromadzoną w aktach sprawy /k.397 akt- str. 13 uzasadnienia wyroku/. Powyższe wskazuje na sprzeczność w dokonanej przez sąd a quo ocenie tego dowodu, nie dostrzeżoną przez apelującego, wymagającą jednak odnotowania.Przy tego rodzaju uchybieniu, kiedy dowód z zeznań tego świadka nie został wprowadzony do materiału dowodowego ujawnionego na rozprawie, nie można było czynić na jego podstawie ustaleń faktycznych.

Świadek A. K. uczestniczyła w dokonywaniu oględzin budynku w dniu 27 grudnia 2007 roku, miała wiadomości co do stanu technicznego budynku stanowiącego współwłasność oskarżonych, z drugiej jednak strony sąd ustalił zgodnie z treścią protokołu oględzin nieruchomości z dnia 27 grudnia 2007 r., w których świadek ta uczestniczyła, że stan techniczny budynku oskarżonych był zły a w ślad za tym, w dniu 25 lutego 2008 r. (...) wydał decyzję nakazującą oskarżonym rozbiórkę budynku.

W tej sytuacji, uchybienia zaistniałe w związku z tym dowodem nie mogły mieć wpływu na treść wyroku. Skarżący zarzucając sądowi a quo obrazę art.167 kpk przez brak inicjatywy w zakresie przesłuchania tego świadka nie wykazał z jakich powodów sam skarżący nie zdecydował się na wnioskowanie tego dowodu ani też nie wykazał jaki podniesiony przez niego zarzut mógł mieć wpływ na wynik sprawy.

Nie można było podzielić także zasadności zarzutu obrazę art.167 kpk wskutek nieprzeprowadzenia przez sąd a quo dowodów z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy administracyjnych, szczegółowo wskazanych w apelacji.

W sytuacji, kiedy sąd I instancji nie uwzględnił wniosku pełnomocnika o przeprowadzenie tego dowodu, /k.367v/, to w grę wchodziła obraza stosownego przepisu art.170 §1 kpk, nie zaś art. 167 kpk. Apelujący nie wykazał też jakie konkretnie dokumenty ze wskazanych przez niego w apelacji akt spraw administracyjnych wchodziłyby w grę i jakie znaczenie dla treści zaskarżonego wyroku mogło mieć przeprowadzenie przez sąd a quo dowodów z tych dokumentów. Należy zauważyć, że warunkiem powodzenia zarzutu z kategorii opisanej w art. 438 pkt 2 kpk jest wykazanie, że sąd uchybił przepisowi prawa procesowego oraz iż mogło to mieć i jaki konkretnie wpływ na treść zaskarżonego wyroku. W treści rozpoznawanej skargi, będącej dodatkowo apelacją na niekorzyść oskarżonych a więc obwarowanej ograniczeniami art.434 §1 kpk, apelujący tego rodzaju okoliczności nie wykazał, ograniczając się do zapewnienia, że w przedmiotowych aktach znajdowały się istotne dla postępowania dokumenty, bez konkretnego rozwinięcia tej kwestii.

Na marginesie odnotować należy, chociaż nie jest to objęte przedmiotem skargi, w celu wyeliminowania możliwości powtórzenia się takiego uchybienia w przyszłości, że sąd I instancji wydając na rozprawie w dniu 03 października 2011 r. postanowienie o oddaleniu wniosku dowodowego z akt spraw administracyjnych, dopuścił się obraży art. 170 §1 kpk, art.170§3 kpk w zw. z art.98§ 3 kpk a contrario, gdyż orzekł „o pominięciu dowodu” zamiast prawidłowo o oddaleniu wniosku dowodowego, nie podał też podstawy prawnej swojej decyzji (czyli jednej z podstaw art.170§1 pkt 1 do 5 kpk) ani nie uzasadnił postanowienia w tym zakresie, chociaż miał taki obowiązek.

Jeżeli chodzi o zarzuty obraży art. 17 § 1 pkt 9 kpk, art.55 kpk, art.14§1 kpk, 442§3 kpk, to dotyczą one już prawomocnego aktualnie orzeczenia zawartego w punkcie II wyroku o umorzeniu na podstawie art. 17§1 pkt 9 kpk postępowania w przedmiocie fragmentu zachowania się oskarżonych wyczerpującego znamiona art.160§ 3 kk, co wyklucza możliwość ponownej oceny tego zarzutu w postępowaniu odwoławczym.

Pomimo potwierdzenia się w postępowaniu odwoławczym części ww zarzutów apelacji pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej, charakter których uzasadniałyby orzeczenie kasacyjne co do całości wyroku sądu I instancji, sąd odwoławczy mając w zaistniałym układzie procesowym możliwość orzekania tylko co do punktu I sentencji wyroku sądu I instancji, na zas. art.414 §1 kpk i art.437§2 kpk, art.439 §1 pkt 8 kpk orzekł o uchyleniu wyroku w tym zakresie i o umorzeniu postępowania przeciwko H. C., G. N., J. B., M. N., P. N., M. C. o to, że będąc współwłaścicielami części budynku położonego w M. na działce (...), którego druga część położona jest na działce (...) należącej do pokrzywdzonej i będąc odpowiedzialni na podstawie Kodeksu Cywilnego oraz ustawy Prawo Budowlane za utrzymanie budynku w odpowiednim stanie technicznym nie dopełnili tego obowiązku tj. o czyn z art.91a ustawy Prawo budowlane, wobec stwierdzenia, że postępowanie karne odnośnie wszystkich występujących w sprawie oskarżonych co do czynu opisanego w punkcie I sentencji zaskarżonego wyroku zostało już prawomocnie zakończone wobec faktu, że zawarte w punkcie II zaskarżonego wyroku, prawomocne na czas orzekania przez sąd odwoławczy rozstrzygnięcie, zawiera już orzeczenie odnośnie tego czynu, który jest tożsamy z czynem będącym przedmiotem orzekania opisanym w punkcie I zaskarżonego wyroku. Odnośnie tego czynu, sąd I instancji orzekł już w pkt II wyroku, że w zaistniałym układzie procesowym pomiędzy konkretnymi oskarżonymi a oskarżycielką posiłkową postępowanie karne o ten czyn nie może się toczyć, gdyż oskarżycielka nie jest podmiotem uprawnionym do wniesienia w tym zakresie skargi przeciwko oskarżonym.

Zakaz prowadzenia postępowania w postaci rei iudicate zachodzi wówczas, gdy uprzednio zakończone zostało prawomocnie postępowanie co do tego samego czynu, tej samej osoby, nowe zaś postępowanie pokrywa się z przedmiotem postępowania w sprawie już zakończonej, a także gdy jego przedmiot jest częścią przedmiotu osądzanego w sprawie już zakończonej. Przyjęcie odmiennej kwalifikacji prawnej czynu nie otwiera możliwości

ponownego postępowania o ten sam czyn. Nowe postępowanie nie jest także dopuszczalne w razie uprzedniego niepełnego rozpoznania sprawy. Powaga rzeczy osądzonej nie pozwala na ponowne postępowanie przeciwko tej samej osobie, o ten sam przedmiot odpowiedzialności karnej, innymi słowy o ten sam czyn w znaczeniu prawnym./ wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15.10.2008 r. IV KK 118/08/ .Lex nr 469410., wyrok Sądu Najwyższego z dnia 04.02.2002 r. II KKN 221/01 Lex nr 53030/.

Wówczas, gdy czyn przypisany w prawomocnie zakończonym postępowaniu i objęty postępowaniem wszczętym potem, dotyczą tej samej osoby i tego samego zdarzenia faktycznego, to chociażby różniły się opisem i kwalifikacją prawną, dla oceny czy nie doszło do naruszenia zakazu ne bis in idem, konieczne jest dokonanie analizy porównywanych zachowań z punktu widzenia kryteriów tożsamości czynu, uwzględniającej konkretne okoliczności, ustalone w obu postępowaniach(vide: np. wyrok SN z dnia 28 .11.2002 r. IV Kz 40/02, OSNKW 2003/1-2/13).

Stan rzeczy osądzonej zachodzi gdy zachodzi tożsamość podmiotowo –przedmiotowa czynu, co do tego samego czynu samej osoby.Przyjęcie odmiennej kwalifikacji prawnej nie otwiera możliwości ponownego postępowania.Nowe postępowanie jest niedopuszczalne także w razie uprzedniego niepełnego rozpoznania sprawy i niezastosowania lub niewłaściwego zastosowania kumulatywnego zbiegu przepisów ustawy.

Polskie prawo procesowe nie zna konstrukcji procesu dodatkowego.W orzecznictwie wyrażono pogląd, że jeżeli sąd ograniczył wyrok jedynie do fragmentu czynu, to niedopuszczalne jest ponowne postępowanie o ten sam czyn w odniesieniu do pozostałych jego fragmentów, z uwagi na przesłankę powagi rzeczy osądzonej. Zakaz mający postać rei iudicate zachodzi, gdy uprzednio zakończone zostało prawomocnie postępowanie co do tego samego czynu tej samej osoby, zaś nowe postępowanie pokrywa się z przedmiotem postępowania w sprawie już zakończonej, a także gdy jego przedmiot jest częścią przedmiotu osądzanego w sprawie już zakończonej. /Komentarz aktualizowany do art. 17 kpk J.Grajewski, S.Steinborn, Lex teza.22,24,26./

O tym, czy zachodzi tożsamość czynów decyduje tożsamość zdarzenia historycznego zarzucanego w skardze i przypisanego w wyroku. Znaczenie określenia "zdarzenie historyczne" obejmuje opisane w skardze zdarzenie faktyczne. Zdarzenie historyczne, to pojęcie o szerszym znaczeniu niż pojęcie "czynu" oskarżonego, polegającego na jego działaniu lub zaniechaniu. Identyfikacja czynu jest wyłączona, jeżeli w porównywalnych jego określeniach zachodzą tak istotne różnice, że według rozsądnej życiowej oceny nie można ich uznać za określenia tego samego zdarzenia faktycznego.(wyrok SN z dnia 02.03.2011 r.III KK 366/10,OSNKW 2011/6/51).

Tożsamość czynu zarzucanego i przypisanego badana być powinna indywidualnie, w odniesieniu do konkretnych ustaleń faktycznych poczynionych w sprawie, z odwołaniem do pojęcia zdarzenia historycznego i jego granic oraz do rozsądnej życiowej oceny, nie tylko przy tym sądu i stron czy uczestników postępowania, ale i hipotetycznego postronnego obserwatora procesu.

Różnice w zakresie stylistycznego opisu czynu sprawcy, jak i w zakresie jego kwalifikacji prawnych czy form stadialnych nie powodują zróżnicowania czynu sprawcy jako zdarzenia historycznego.

Przekładając te prawidłowości na grunt niniejszej sprawy, stwierdzić należy, że jak wynika z treści subsydiarnego aktu oskarżenia, pełnomocnik oskarżycielki subsydiarnej oskarżył wszystkich występujących w sprawie oskarżonych tj.H. C., G. N., J. B., M. N., P. N. i M. C. o to, że będąc współwłaścicielami części budynku położonego w M. na działce (...), którego druga część położona jest na działce (...) należącej do pokrzywdzonej i będąc odpowiedzialni na podstawie przepisów Kodeksu Cywilnego oraz ustawy Prawo Budowlane za utrzymanie budynku w odpowiednim stanie technicznym, nie dopełnili ciążących na nich obowiązków i dopuścili w należącej do nich części budynku do powstania stanu stwarzającego zagrożenie katastrofą budowlaną, w szczególności poprzez zaniechanie bieżącej konserwacji oraz naprawy i zabezpieczenia dachu, co doprowadziło do przegnięcia części dachu, w następstwie czego w dachu powstała dziura, która nie została zabezpieczona do lipca 2008, zaniechanie zabezpieczenia i naprawy kanalizacji burzowej, co doprowadziło do zniszczenia kanalizacji burzowej, a co z kolei doprowadziło do zawilgocenia ścian budynku, w tym do powstania ubytków w ścianie nośnej, stanowiącej oparcie dla dachu, oraz dopuścili do usunięcia belki należącej do konstrukcji dachu i nie wstawienia w to miejsce nowej - czym doprowadzili do powstania

stanu zagrożenia dla bezpieczeństwa zdrowia i życia dla D. M., a następnie tego stanu zagrożenia katastrofą budowlaną przez okres co najmniej półtora roku nie usunęli, tj. o czyn z art. 91 a ustawy Prawo budowlane i z art. 160 § 3 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

Sąd Rejonowy w Suchej Beskidzkiej w punkcie I zaskarżonego wyroku na zas.art. 414 § 1 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k. oskarżonych: H. C., G. N., J. B., M. N., P. N., M. C. uniewinnił od tego, że: będąc współwłaścicielami części budynku położonego w M. na działce (...), którego druga część położona jest na działce (...) należącej do pokrzywdzonej i będąc odpowiedzialni na podstawie Kodeksu Cywilnego oraz ustawy Prawo Budowlane za utrzymanie budynku w odpowiednim stanie technicznym nie dopełnili tego obowiązku. Natomiast w pkt II orzekł na zas. art. 414 § 1 k.p.k w zw. z 17 § 1 pkt. 9 k.p.k o umorzeniu postępowania karnego wobec oskarżonych: H. C., G. N., J. B., M. N., P. N., M. C. w pozostałym zakresie opisanym subsydiarnym aktem oskarżenia, o czyn stanowiący występki z art.160§ 3 kk.

Jak wynika z opisu czynu zarzucanego oskarżonym, w akcie oskarżenia zarzucono im jeden czyn, polegający na tym, że jako współwłaściciele budynku położonego w M. na działce (...) nie dbali, wbrew przepisom prawa cywilnego i budowlanego, o jego odpowiedni stan techniczny, przy czym w obszernym opisie zarzutu aktu oskarżenia, oskarżyciel rozwinął, poprzez wskazanie konkretnych przykładów zaniechań oskarżonych i skutków tego zaniechania, na czym polegały ich zachowania stanowiące o nie dopełnieniu przez oskarżonych obowiązku utrzymania budynku w należyтым stanie technicznym, a to: zaniechanie bieżącej konserwacji oraz naprawy i zabezpieczenia dachu, co doprowadziło do przegnięcia części dachu, w następstwie czego w dachu powstała dziura, która nie została zabezpieczona do lipca 2008, zaniechanie zabezpieczenia i naprawy kanalizacji burzowej, co doprowadziło do zniszczenia kanalizacji burzowej, a co z kolei doprowadziło do zawilgocenia ścian budynku, w tym do powstania ubytków w ścianie nośnej stanowiącej oparcie dla dachu, dopuszczenie do usunięcia belki należącej do konstrukcji dachu i nie wstawienie w to miejsce nowej. Dodatkowo skarżący zarzucił w akcie oskarżenia, że takim zachowaniem oskarżeni doprowadzili do powstania stanu zagrożenia dla bezpieczeństwa zdrowia i życia dla D. M., a następnie tego stanu zagrożenia katastrofą budowlaną przez okres co najmniej półtora roku nie usunęli.

Jak wynika z opisu czynu w akcie oskarżenia, wskazane w nim ww konkretne zachowania oskarżonych wypełniały treścią i konkretyzowały objęte zarzutem ogólne znamię w postaci „nie dopełnienia przez oskarżonych, ciężącego na nich z mocy przepisów prawa cywilnego i budowlanego obowiązku dbałości o należyty stan techniczny stanowiącego ich współwłasność budynku na działce nr (...)” .

Sąd Rejonowy, tymczasem w punkcie I wyroku, orzekł o uniewinnieniu wszystkich oskarżonych od tego, że będąc współwłaścicielami części budynku położonego w M. na działce (...), którego druga część położna jest na działce (...) należącej do pokrzywdzonej i będąc odpowiedzialnymi na podstawie Kodeksu cywilnego i ustawy prawo budowlane za utrzymanie budynku w odpowiednim stanie technicznym, obowiązku tego nie dopełnili. W pozostałym zaś zakresie opisanym subsydiarnym aktem oskarżenia o czyn stanowiący występki z art.160§3 kk sąd w pkt II wyroku umorzył postępowanie wobec braku w tym zakresie skargi uprawnionego oskarżyciela.

W realiach niniejszej sprawy, cały pozostały zakres objęty subsydiarnym aktem oskarżenia (pkt II wyroku), stanowi tymczasem tylko dopełnienie i konkretyzację zachowań oskarżonych mających postać zaniechania i tym samym nie wypełnienia ciężącego na nich z mocy przepisów Kodeksu cywilnego i przepisów ustawy prawo budowlane obowiązku utrzymania ich budynku w należyтым stanie technicznym. Opisane w reszcie zarzutu aktu oskarżenia zachowania oskarżonych wchodzą w skład zarzucanego im zachowania polegającego na nie dopełnieniu obowiązku dbałości o należyty stan techniczny budynku. Okoliczność, że oskarżyciel sprecyzował w opisie czynu zarzucanego oskarżonym w akcie oskarżenia na czym konkretnie ich zaniechanie i uchylenie się od obowiązków wynikających z prawa cywilnego i budowlanego w zakresie dbałości o należyty stan techniczny ich nieruchomości polegało i dodał do tego jeszcze skutki tego zachowania w postaci sprowadzenia określonych w nim zagrożeń i odmiennie niż prokurator czyn zakwalifikował, nie zmienia faktu, że cały czas sąd miał do czynienia z jednym i tym samym zdarzeniem historycznym, lecz nieco odmiennie opisanym i zakwalifikowanym niż uczynił to prokurator.

Należy zauważyć, że dla przyjęcia jedności czy wielości czynów nie ma znaczenia naruszenie więcej niż jednego dobra chronionego prawnie, jak również różnorodność wywołanych działaniem czy zaniechaniem sprawcy skutków, gdyż o jedności czy wielości czynów decyduje liczba podjętych przez sprawcę w wykonaniu jednego aktu woli działań lub zaniechań. Porównanie opisu zachowań oskarżonych z punktu I i II wyroku sądu I instancji prowadzi do konkluzji, że cały czas chodzi o jedno i to samo zdarzenie historyczne tj. o zachowanie oskarżonych sprowadzające się do zaniechania dbałości o należyty stan techniczny stanowiącego ich własność budynku, w którym to zachowaniu oskarżyciel dopatrywał się nadto jako skutku sprowadzenia stanu zagrożenia katastrofą budowlaną i zagrożenia dla bezpieczeństwa D. M..

W ocenie sądu odwoławczego zakresy objęte orzeczeniem w pkt I wyroku i w punkcie II pokrywają się, gdyż w punkcie I określone jest znamię zbiorcze dla określenia zarzucanego zachowania się oskarżonych natomiast w punkcie II wyroku obejmującym „cały pozostały zakres opisany subsydiarnym aktem oskarżenia, następuje jego rozwinięcie i skonkretyzowanie. W ocenie sądu odwoławczego, bez względu na zastosowaną w akcie oskarżenia technikę opisu czynu, cały czas przedmiotem skargi było jedno i to samo zdarzenie historyczne i ten sam jeden czyn oskarżonych i brak było podstaw, jak uczynił to sąd a quo do dzielenia go na dwa odrębne czyny i orzekanie o uniewinnieniu oskarżonych od części czynu i o umarzeniu postępowania co do reszty tego samego czynu.

Okoliczność, że oskarżyciel subsydiarny nieco rozszerzył, w stosunku do opisu czynu objętego umorzonym postępowaniem prokuratora opis czynu zarzucanego oskarżonym, w tym dodał jeszcze skutki tego zachowania, nie zmienia faktu, że cały czas w grę wchodzi jeden czyn oskarżonych / jedno ich zaniechanie/. Zakres opisu czynu w punkcie I w całości mieści się w jego opisie/przedmiocie orzeczenia/ w punkcie II wyroku. Okoliczność, że zarzucane oskarżonym nadto skutki ich zaniechania objęte orzeczeniem w punkcie II nie pokrywają się z opisem z punktu I wyroku, nie zmienia faktu, że w pozostałym zakresie opisy czynu oskarżonych w obu porównywanych punktach pokrywają się, gdyż w pkt I zawarte jest ich ogólne określenie a pkt II zawiera ich skonkretyzowanie i wypełnia ogólnie opisaną treść w punkcie I wyroku.

W tej sytuacji, stwierdzić należało, że orzekanie odnośnie czynu w postaci opisanej w pkt I wyroku nie jest dopuszczalne, gdyż w punkcie II rozstrzygnięto już o nim. W tym przesądzono, że w konkretnym układzie procesowym pomiędzy konkretnymi oskarżonymi i konkretnym oskarżycielem subsydiarnym postępowanie o ten czyn toczyć się nie może wobec braku po stronie oskarżyciela uprawnienia do wniesienia skargi. Powyższe, wyłączało w aktualnym stanie procesowym możliwość orzekania o zachowaniu oskarżonych opisanym w pkt I sentencji zaskarżonego wyroku, gdyż przesądzono już prawomocnie w pkt II o braku w tym zakresie w określonym układzie procesowym legitymacji oskarżycielki subsydiarnej do wniesienia skargi. Z całą pewnością zachowanie opisane w pkt I sentencji wyroku mieści się w całości w opisie zachowania objętego prawomocnym rozstrzygnięciem w punkcie II zaskarżonego wyroku, obejmującego oczywiście jeszcze dodatkowe znamię w zakresie skutków zaniechania oskarżonych, co nie zmienia faktu, że całość zachowania opisana w pkt I w całości pokrywa się z opisem zachowań je konkretyzujących objętych orzeczeniem w punkcie II. W ocenie sądu odwoławczego w punkcie II wyroku, z całą pewnością sąd I instancji orzekł już o zachowaniu oskarżonych objętym punktem I wyroku.

Nie ma zatem możliwości, aby o ten czyn ze skargi oskarżycielki subsydiarnej przeciwko oskarżonym postępowanie mogło się toczyć.

Mając powyższe okoliczności na uwadze, orzeczono jak w sentencji wyroku.

Wobec tej treści rozstrzygnięcia, na zas. art.640 kpk w zw. z art.632 pkt 1 kpk należnymi Skarbowi Państwa kosztami procesu za obie instancje w tym zakresie obciążono oskarżycielkę subsydiarną.

Na rzecz oskarżonych zasądzono od oskarżycielki subsydiarnej kwoty po 588 zł z tytułu zwrotu kosztów ich zastępstwa adwokackiego przed sądem II instancji, ustalając wysokość wynagrodzenia na podstawie § 14 ust.2 pkt.4 i 7, § 16 i §2 ust.1 i 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu Dz.U.Nr

163.poz.1348, przy uwzględnieniu, że oskarżeni korzystali z pomocy prawnej obrońcy na trzech terminach rozpraw odwoławczych.

SSO Lidia Haj SSO Wojciech Maczuga SSR Michał Wójcik